

Т. І. Сябрук]. – К. : ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України, 2018. – 166 с.

2. Курицина Г.В. Формы и методы контроля качества дистанционного обучения студентов ВУЗа // Международный журнал экспериментального образования. – 2014. – № 8–3. – С. 17–21

3. Водоп'ян Н.І. Організація оцінювання навчальних досягнень учнів в умовах дистанційного навчання засобами Microsoft Forms: Використання системи комп'ютерного моделювання в умовах дистанційного навчання: збірник матеріалів за заг. ред. С.Г. Литвинової, О.М. Соколюк. Київ: ФОП Ямчинський О.В. 2020. 195 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-80-8-2.4>

ЗАКОНОМІРНОСТІ І ПРИНЦИПИ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Горохівська Т. М.

кандидат педагогічних наук,

*доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Національний університет «Львівська політехніка»*

м. Львів, Україна

Як прояв сучасної філософії освіти методологічну основу української освіти становить гуманістична парадигма, метою якої є виховання духовно багатой, національно свідомої особистості, суб'єкта повноцінної професійної діяльності. Через це в умовах реформування вищої вітчизняної школи помітної актуальності набуває проблема розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних ЗВО. Реалізація цієї проблеми передбачає обґрунтування концепції розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних ЗВО, важливими складовими компонентами якої є закономірності і принципи, розгляду яких і присвячена ця робота.

Важливою характеристикою будь-якого процесу, який відбувається в суспільстві (у тому числі і педагогічного) є закономірна логіка. Саме вона визначає напрям руху процесу, що залежить від вищих орієнтирів, на досягнення яких спрямовані усі зміни, які відбуваються у межах цього процесу. Закономірна логіка обумовлює закономірний не випадковий характер змін, що відбуваються в умовах процесу,

виявляє тенденцію їхнього розвитку, яка забезпечує максимальне поетапне залучення суб'єктів навчання в педагогічний процес. Тому традиційно педагогічні закономірності розглядаються як «об'єктивні, стійкі і суттєві зв'язки в освітньому процесі, що зумовлюють його ефективність: спрямованість на розв'язання завдань всебічного і гармонійного розвитку особистості; зміст освіти закономірно залежить від завдань, які відображають потреби суспільства; активно-діяльнісний характер навчання; взаємозалежність навчально-пізнавальної активності і рівня мотиваційної сфери» [1, с. 131].

Ми вважаємо, що для відображення об'єктивної педагогічної реальності у вигляді процесу розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін доцільним є виділення саме закономірностей, а не законів, оскільки закономірність, представляючи собою результат сукупної дії багатьох законів, відображає чимало зв'язків і відносин, тоді як закон однозначно формулює певний зв'язок, відношення. При цьому науковцями визначаються ознаки, відповідно до яких зв'язки можна віднести до закономірних: причинно-наслідковий характер зв'язку (об'єктивність, незалежність зв'язку від бажань, настроїв); загальність (прояви у професійно-педагогічній діяльності будь-якого педагога); повторюваність (здатність зв'язків відтворюватися у аналогічних ситуаціях). Таким чином, в нашому дослідженні педагогічні закономірності становлять зв'язки між педагогічними явищами у освітньому процесі, яким притаманний причинно-наслідковий характер, об'єктивно існуючі критерії загальності і повторюваності.

Науковці до закономірностей професійного розвитку відносять: особистісне самовизначення має передувати професійному, у ньому закладаються вимоги до професії; після первинного вибору професії подальший професійний розвиток залежить від індивідуально-психологічних особливостей, відбувається диференціація професійних інтересів; подальше професійне самовизначення починає впливати на особистісне і людина починає сприймати життя керуючись професією; формується професійний тип особистості; професія стає засобом самовираження особистості, що відповідає професійній зрілості з одного боку і створює передумови для професійних деформацій з іншого [3].

В якості закономірностей, які розкривають сутність процесу розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних закладів вищої освіти ми визначаємо наступні:

– сильна мотивація професійно-педагогічних досягнень нівелює недостатність здібностей;

– спершу особистісний розвиток стимулює розвиток професійно-педагогічної компетентності, потім навпаки, професійно-педагогічна компетентність стимулює особистісний розвиток викладача, при цьому обидва ці процеси взаємопов'язані у єдиний особистісно-професійний розвиток;

– розвиток професійно-педагогічної компетентності відбувається гетерохронно, нерівномірно, відбувається за допомогою подолання протиріч, які постійно виникають;

– розвиток професійно-педагогічної компетентності викладача технічного закладу вищої освіти є можливим, якщо відповідає характеру самовдосконалення і самореалізації;

– мотивація до неперервного особистісно-професійного самовдосконалення виступає важливим фактором розвитку професійно-педагогічної компетентності і вимагає зовнішніх умов – акмеологічної підтримки і акмеологічного середовища на всіх етапах неперервної післядипломної професійної освіти;

– розвиток професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних закладів вищої освіти пов'язаний з появою індивідуального стилю професійно-педагогічної діяльності та єднання з предметом праці;

– динаміка розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін полягає у переході від репродуктивної, поелементної діяльності до системної, рефлексивної, інноваційної творчої.

Керуючись тезою про те, що закономірність – це реальність, дійсність, а принцип – логічна експлікація належного, потрібного, певний механізм досягнення відповідного, концепція розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних закладів вищої освіти спирається на систему педагогічних принципів – вихідних положень, керівних ідей і основних вимог, що впливають з встановлених педагогічною наукою закономірностей та реалізуються у цілях, змісті, педагогічних технологіях, професійно-педагогічній діяльності викладачів. Прикладом визначення принципів, на яких ґрунтується особистісно-орієнтований професійний розвиток, є позиція С. Сисоевої, відповідно до якої означаються наступні: самоцінності індивідуума; визначення слухача як активного суб'єкта пізнання; соціалізації; урахування суб'єктного досвіду; орієнтації навчання на саморозвиток, самоосвіту; врахування індивідуальних психофізіологічних особливостей; розвитку комунікативних здібностей [4, с. 21]. В. Іванова до універсальних принципів освітнього середовища підготовки спеціалістів зараховує: принцип динамічності – об'єкт дослідження володіє внутрішніми ресурсами для саморозвитку і

проявляється тільки в динаміці; принцип прогностичності – дослідження перспектив розвитку об'єкта шляхом прогнозування еventуального стану об'єкта; принцип детермінізму – спрямованість особистості на самостійність, відповідність, приналежність до обраної професії; принцип суб'єктної діяльності – характеризує психологічні механізми реального, фактичного досягнення «оптимуму» у особистісно-професійному розвитку [2, с. 160–164].

Зважаючи на те, що процес розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів відбувається в умовах навчального процесу курсів підвищення кваліфікації, вихідними дидактичними положеннями, які окреслюють перебіг об'єктивних законів і закономірностей процесу навчання і скеровують його направленість на розвиток особистості (у нашому дослідженні – це розвиток професійно-педагогічної компетентності) є принципи навчання. Саме принципи навчання відповідають за теоретичні підходи до побудови процесу навчання, розкривають установки, з якими викладачі підходять до його організації і передбачають спрямованість навчального процесу на професійний саморозвиток з пошуками можливостей його вдосконалення.

З метою забезпечення результативності розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів фахових дисциплін технічних закладів вищої освіти означимо принципи, які відображають ключову ідею професійної підготовки науково-педагогічних працівників в контексті досліджуваної проблеми: науковості і фундаментальності, системності і послідовності, функціональної цілісності і детермінізму, неперервності і наступності, варіативності і діалогічності, проблемності і прогностичності, індивідуалізації і суб'єктності, інтеграції і демократизації, професійної спрямованості.

Необхідно зазначити, що основними вимогами, якими ми керувались під час відбору принципів розвитку професійно-педагогічної компетентності – це їхня універсальність, важливість та імперативність, в той час як зміст означених принципів є абстрактним відображенням закономірностей.

Таким чином, встановлені в ході дослідження закономірності і принципи спрямовані на вирішення низки методологічних завдань, а саме: дозволяють окреслити ключові внутрішні властивості професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних закладів вищої освіти; надають можливість встановити взаємообумовлюючі фактори, які впливають на розвиток досліджуваної компетентності; встановлюють зв'язок теорії з практикою післядипломної педагогічної освіти викладачів технічних ЗВО.

Література:

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / гол. ред. С. Головка. К.: Либідь, 1997. 376 с.
2. Иванова В.И. Акмеологическая концепция формирования образовательной среды подготовки специалистов : дис. ... д-ра пед. наук : 19.00.13. Москва, 2009. 662 с.
3. Маркова А.К. Психология профессионализма. М.: Междунар. гуманит. фонд «Знание», 1996. 308 с.
4. Сисоєва С. Професійна підготовка в контексті особистісно-орієнтованої парадигми освіти. *Педагог професійної школи* : зб. наук. пр. / упоряд.: Н.Г. Ничкало, О.І. Щербак. К.: Науковий світ, 2003. Вип. 5. С. 20–24.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-80-8-2.5>

**РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНЦІЇ КУРСАНТІВ З ВИКОРИСТАННЯМ
ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Дроб Н. Ч.

*старший науковий співробітник
навчально-наукового центру мовної підготовки
Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба*

Федорчук А. Є.

*науковий співробітник навчально-наукового центру мовної підготовки
Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
м. Харків, Україна*

Модернізація системи вищої військової освіти та умови сьогодення передбачають активний розвиток використання дистанційної освіти – форми навчання, під час якого взаємодія викладача та того, хто навчається – курсанта, а також курсантів між собою здійснюється на відстані та відображає всі притаманні навчальному процесу компоненти (цілі, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання), що реалізуються специфічними засобами мультимедійних технологій,